

Advies over samenwerking met de fossiele brandstofindustrie

juli 2024

Opgesteld namens Climate Action Programme, Delft Energy Initiative en Integrity Office (zie Appendix V).

Net als veel andere universiteiten werkt de TU Delft regelmatig samen met fossiele brandstofbedrijven. Zulke samenwerkingen hebben betrekking op onderzoek, maar ook op onderwijs en andere studentenactiviteiten. Door wetenschappelijke inzichten over klimaatverandering en de noodzaak van een energietransitie – van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen – wordt er kritisch gekeken naar fossiele brandstofbedrijven. Dit heeft binnen en buiten de academische wereld geleid tot de vraag: moeten universiteiten nog samenwerken met de fossiele brandstofindustrie en zo ja, onder welke voorwaarden? Dit document schetst het proces dat de TU Delft heeft doorlopen om antwoorden op dit vraagstuk te vinden en geeft aanbevelingen over samenwerking met de fossiele brandstofindustrie.

In dit advies hanteren we de volgende definitie van fossiele brandstof industrie: Bedrijven waarvan het bedrijfsmodel grotendeels gebaseerd is op de winning, verwerking en/of verkoop van fossiele brandstoffen zoals olie, kolen en gas.

Proces

De aanbevelingen zijn gebaseerd op resultaten van drie initiatieven die in de periode van november 2023 t/m maart 2024 hebben plaatsgevonden binnen de TU Delft. De initiatieven gaven de hele TU Delft-gemeenschap gelegenheid om mee te denken over het onderwerp. Een uitgebreide beschrijving van de drie initiatieven, inclusief verworven inzichten, is te vinden in de afzonderlijke rapportages (Appendices I, II, III).

De drie initiatieven waren:

- Online raadpleging
  - Doel: Inzicht bieden in het vraagstuk aan de deelnemers, inzicht krijgen hoe de TU Delft gemeenschap tegen het vraagstuk aankijkt
  - Vorm: Online raadpleging aan de hand van stellingen en mogelijke maatregelen gefaciliteerd door Populytics¹
  - Deelnemers: ~3000 studenten en medewerkers
- Open dialogen
  - Doel: Dialoog tussen leden van de TU-gemeenschap met verschillende perspectieven
  - Vorm: Tafelgesprekken met gemengde groepen studenten en medewerkers volgens het World Cafe format
  - Deelnemers: ~130 studenten en medewerkers
- Moreel beraadkamer
  - Doel: Argumenten verzamelen voor concrete situaties, leidende principes voor beleid identificeren

---

¹ <https://populytics.nl/en/>

- Vorm: Vijf representatieve voorbeelden van samenwerking onderzoeken door middel van de methode Moreel Beraad², begeleid door Governance & Integrity³
- Deelnemers: Geselecteerde groep van 12 studenten en medewerkers

Context van de aanbevelingen

De universiteit wordt soms gekarakteriseerd als een vrijplaats van ideeën, waar wetenschappers onbelemmerd door politieke of maatschappelijke belangen objectieve en betrouwbare kennis kunnen produceren en waar de wetenschap haar democratische opdracht kan vervullen.

In de praktijk opereert de wetenschap echter vaak in wisselwerking met de maatschappij: de wetenschap levert niet alleen kennis aan de samenleving, maar er bestaat een rijke uitwisseling van ideeën. Veel wetenschappers doen onderzoek naar maatschappelijke thema's, deels in consortia met maatschappelijke partners. Zij mengen zich actief in het publieke debat, of combineren hun onderzoek met activisme. De TU Delft heeft een campus in Den Haag om kennisuitwisseling met politici en beleidsmakers te stimuleren. Maatschappelijk engagement hoort dus bij de universiteit.

Zoals Peter-Paul Verbeek, rector van de Universiteit van Amsterdam, uiteenzet in de KNAW Akademielezing 2023: "Aan de ene kant is de wetenschap [...] *waardevrij*: een neutrale en onafhankelijke bron van kennis en inzicht waar de samenleving op kan vertrouwen. Maar tegelijkertijd is de wetenschap *waardevol*; ze is niet alleen neutraal maar heeft ook impact, en ze is niet alleen onafhankelijk maar ook betrokken." Verbeek noemt dit de 'wetenschapsparadox'. "Universiteiten hebben de taak om de beide polen van deze paradox bij elkaar te houden."

Samenwerking met de fossiele brandstofindustrie is een vraagstuk waarin de wetenschapsparadox tot uiting komt:

- De samenwerking kan eraan bijdragen dat de wetenschap *waardevol* is, als zij bijdraagt aan de missie van de TU Delft: impact voor een duurzame samenleving (Missie, Strategische Agenda 2024-2030). "De TU Delft draagt bij aan het oplossen van complexe en urgente maatschappelijke vraagstukken door kwalitatief hoogwaardige ingenieurs op te leiden die creatief, vernieuwend en verantwoordelijk zijn, door de grenzen van technische wetenschappen te verleggen, door innovatieve toepassingen te ontwikkelen, en ondernemerschap te stimuleren" (Visie, Strategische Agenda 2024-2030).
- Door de samenwerking kan het risico ontstaan dat de wetenschap niet *waardevrij* is: nauwe banden met de industrie kunnen ten koste gaan van de onafhankelijkheid van de wetenschap. Uit literatuuronderzoek van De Jonge Akademie blijkt dat externe financiers steeds meer invloed hebben gekregen op wetenschappelijk onderzoek. Verder worden er zorgen geuit dat in bepaalde vakgebieden wordt gestuurd op prioriteiten van de overheid en het bedrijfsleven ([Denkruimte, DJA 2023](#)).

Als universitaire gemeenschap moeten we constant afwegen hoe we de polen van deze paradox bij elkaar houden. Het past bij de universiteit om zelfstandig en als gemeenschap een kritisch oordeel te

---

² Het moreel beraad is een vorm van empirische ethiek. Moreel onderzoek door een getrainde groep professionals leidt tot een oordeel dat in overeenstemming is met gerechtigheid. Ieder moreel oordeel bevat doorslaggevende argumenten, in de regel beginselen, die de beslissing ondersteunen, argumenten die het alternatief ondersteunen en maatregelen die de schade van de beslissing verminderen of goedmaken.

³ <https://gi-nederland.com/>

vormen over morele dilemma's die voortkomen uit die twee tegenstrijdige polen. Het vormen van een dergelijk oordeel vraagt van ons dat we openstaan voor argumenten die in strijd zijn met onze opvattingen. Het vraagt, in de woorden van Verbeek, "de moed om te twijfelen".

De aanbevelingen in dit adviesrapport zijn dan ook geen sluitend antwoord op de vraag 'hoe werken we (toekomstig) samen met de fossiele brandstofindustrie?'. In plaats daarvan schetsen ze een proces waarin oordeelsvorming over zulke samenwerkingen plaats kan vinden. We gaan daarbij uit van de huidige situatie en zoeken de beste oplossing voor het hier en nu. Veranderingen kunnen snel gaan. De voorgestelde maatregelen zullen dus ook moeten worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Ten eerste wordt aanbevolen transparant te zijn over samenwerking: dat is een basisvoorwaarde voor verdere dialoog. Ten tweede is het advies om de open gesprekscultuur bij de TU Delft te koesteren en te versterken. Die is ook belangrijk voor de derde aanbeveling: een afweegkader opstellen voor samenwerking met de fossiele brandstofindustrie. Zo'n kader kan medewerkers en studenten ondersteunen in hun oordeelsvorming. Als vierde en laatste wordt aanbevolen om verder te kijken dan de bestaande verhoudingen tussen universiteit, maatschappij en industrie, en als gemeenschap na te denken over de rol van de TU Delft in de transitie naar een eerlijker en duurzamer energiesysteem.

Aanbeveling 1: Wees transparant over samenwerking

Conclusie per initiatief

Online raadpleging:

80% van de deelnemers gaf aan voorstander te zijn van volledige openheid over samenwerkingen tussen de TU Delft en de fossiele industrie. Van alle voorgestelde maatregelen was dit degene met de meeste stemmen.

Dialogen:

Transparantie werd door veel deelnemers genoemd als antwoord op de laatste vraag die tijdens elke dialoogsessie werd gesteld: 'what do we need going forward?' Transparantie is wenselijk voor zowel externe doeleinden (zie recente WOO-verzoeken) als de interne discussie (zie Aanbeveling 2). Alleen als men meer weet over bestaande samenwerkingen en vooral ook de motivatie voor deze samenwerkingen, kan men zich een goedgeïnformeerde mening vormen.

Moreel beraad:

Transparantie over alle vormen van samenwerking werd door de moreel beraadkamer als vanzelfsprekend gezien. Bij de discussie over schadebeperkende maatregelen kwam dit regelmatig expliciet ter sprake.

Algemene conclusie

Bij alle drie de initiatieven werd duidelijk dat er binnen de TU Delft een sterke wens is naar volledige openheid over samenwerking. Het gaat daarbij om transparantie over bestaande samenwerkingen én over de motivatie voor deze samenwerkingen.

Acties

	Actiehouder(s)
Huidige stand van zaken:	
- Definitie opstellen: wat verstaan we onder samenwerking met de fossiele brandstofindustrie. Welke samenwerking valt onder transparantie en moet aan een beoordelingsproces worden onderworpen? (betaald/onbetaald, onderwijs/onderzoek, looptijd, verkennend/uitvoerend, nevenwerkzaamheden, aanwezigheid bij studentenactiviteiten...)	Kernteam
- Inventariseren van alle bestaande samenwerking tussen de TU Delft met fossiele brandstof industrie	Kernteam
- Publiceren van een overzicht van alle samenwerking (intern en extern)	Communicatie
Toekomstige samenwerking:	
- Beleidsvoorstel ontwikkelen hoe we in de toekomst transparantie kunnen blijven realiseren (inspiratie uit afspraken over nevenwerkzaamheden (online module?), rekening houdend met privacy en veiligheid)	Kernteam
- Op basis van dat beleid: Onderhouden van het overzicht, inclusief:	Kernteam met hulp van Financiën/I&IC/onderzoekers
• een toelichting op de bijdrage van het onderzoek aan de energietransitie en/of andere maatschappelijke transities, en	
• een toelichting op de financiële en inhoudelijke bijdrage van de fossiele partner(s) aan dit onderzoek.	

Aanbeveling 2: Koester en versterk een open gesprekscultuur

Conclusie per initiatief

Online raadpleging:

Op de vraag of deelnemers vinden dat een raadpleging als deze vaker moet worden ingezet om medewerkers en studenten te betrekken bij onderwerpen waar het College van Bestuur beslissingen over neemt, heeft 88% van de deelnemers positief geantwoord.

Dialogen:

Veel deelnemers vonden de dialoogsessies waardevol, de sfeer was goed en veilig, en er was contact met mensen met andere perspectieven. Wel vonden velen de tijd te kort en gaven ze aan behoefte te hebben aan meer dialoog over dit onderwerp. Meer dialoog zorgt er niet alleen voor dat mensen met verschillende perspectieven elkaar ontmoeten, maar ook dat medewerkers en studenten zich kunnen informeren over wat er allemaal komt kijken bij de energietransitie. Om een goed gesprek te voeren, is het immers nodig om te begrijpen welke uitdagingen op de verschillende deelgebieden spelen waarop TU Delft actief is. Het directe gesprek met collega's kan daarbij een bijzondere en waardevolle rol spelen. Zij kunnen niet alleen informeren over feiten, maar ook inzicht bieden in (morele) dilemma's waarmee zij mogelijk geconfronteerd worden.

Moreel beraad:

De moreel beraadkamer was samengesteld uit leden van de TU Delft gemeenschap van verschillende functionele groepen en faculteiten, en met verschillende meningen over de samenwerking met de fossiele brandstofindustrie. De bijeenkomsten vonden plaats in een open sfeer en lieten zien dat het mogelijk is om in een dergelijke setting een constructief, inhoudelijk gesprek te voeren.

Casushouders hebben zich kwetsbaar opgesteld door zich te laten bevragen over hun samenwerking. De samenwerking is aangegaan met de beste wetenschappelijke en maatschappelijke bedoelingen, en het was de taak van de beraadkamer om er (kritische) vragen over te stellen. Dat was soms pijnlijk voor de casushouders om te ondergaan. Aan de andere kant blijkt ook uit de evaluatie van het moreel beraad dat leden van de beraadkamer het soms moeilijk vonden om twijfels of tegenargumenten uit te spreken naar casushouders, vooral wanneer ze een professionele relatie met de casushouder hadden. Zij waren dan bijvoorbeeld bang dat het verdere samenwerking zou belemmeren. Dit laat zien dat er nog stappen te zetten zijn naar een werkomgeving waarin het normaal is en veilig voelt om elkaars keuzes te bevragen en er een open gesprek over te voeren.

Algemene conclusie

Het is onmogelijk een afwegingskader op te stellen dat een sluitend antwoord geeft op elk samenwerkingsvraagstuk, en bovendien onwenselijk: het past bij de autonomie van onderzoekers en faculteiten dat zij zelf een oordeel vormen over iedere samenwerking. Dit vraagt om een cultuur waarin collega's elkaar durven (aan)spreken en waarin constructief met twijfels wordt omgegaan. Deze cultuur is nog niet altijd werkelijkheid. Dat blijkt uit de behoefte van veel studenten en medewerkers om meer en vaker met elkaar in gesprek te gaan. Ook de recente bevindingen van de Onderwijsinspectie over sociale veiligheid bevestigen dat de TU Delft er goed aan doet om verder te bouwen aan een open gesprekscultuur. De drie initiatieven hebben laten zien dat zij hierbij behulpzame instrumenten zijn. Een (structurele) herhaling van dergelijke methodes wordt daarom aanbevolen.

Acties

	Actiehouder(s)
Continueren van dialoog over samenwerking, onderling begrip versterken, eventueel met speciale sessies over de uitwerking van afweegkaders of specifieke thema's, zoals academische vrijheid	Kernteam + experts uit de organisatie
Moreel beraad breder uitrollen naar werkvloer, inclusief CvB, decanen en directeuren	Integrity Office

Aanbeveling 3: Stel voorwaarden aan samenwerking

Conclusie per initiatief

Online raadpleging:

Een opvallend resultaat uit de online raadpleging is dat deelnemers sterk verdeeld zijn over de stelling 'Samenwerking met de fossiele industrie zal de transitie naar een duurzaam energiesysteem versnellen'.

Wat betreft de maatregelen, koos een deel van de deelnemers voor de maatregel om op korte termijn geen nieuwe samenwerking aan te gaan (20%) of om huidige samenwerking te stoppen (9%). Veel deelnemers kozen voor een maatregel die voorwaarden stelt aan de samenwerking:

- 'We werken alleen samen als een beoordelingscommissie vindt dat het onderzoek zich richt op het ontwikkelen van kennis om de energietransitie te versnellen, fossiel zo snel mogelijk uit te faseren en/of verdere CO2-emissies te vermijden' (58% van de deelnemers)
- 'We werken alleen samen met bedrijven uit de fossiele industrie als zij een geloofwaardig plan hebben om aan de Klimaatdoelen van het Parijsakkoord te voldoen' (54% van de deelnemers)

76% van de deelnemers adviseerde minstens één van deze twee maatregelen en 38% koos voor beide maatregelen.

Dialogen:

Het doel van de open dialogen was niet om in debat te gaan met elkaar over het onderwerp of om een concreet actieplan te ontwikkelen voor het vervolg. Desalniettemin brachten deelnemers soms suggesties in voor het stellen van voorwaarden aan of anderszins beperken van samenwerkingen.

Moreel beraad:

Van de vijf casussen kregen er twee een positief advies (de samenwerking doorzetten/aangaan) en drie een negatief advies (de samenwerking opzeggen/niet aangaan). De adviezen zijn (behalve voor een casus) niet unaniem genomen; gemiddeld is een vijfde van de deelnemers voorstander van de minderheidspositie. Op basis van deze cijfers kunnen we stellen dat er geen meerderheid is om alle samenwerking met de fossiele brandstofindustrie te stoppen.

Uit het feit dat voor projecten waarbij dezelfde partner betrokken was, 2x een negatief en 1x een positief advies gegeven werd, kan worden geconcludeerd dat de keuze voor/tegen een samenwerking sterk afhankelijk is van de specifieke situatie in een casus. Bij de adviezen wordt immers altijd een afweging gemaakt waarbij principiële argumenten worden gewogen. Het beleid van een bedrijf is daarbij een onderdeel dat in verschillende contexten verschillend zwaar kan wegen. Daarom kan die keuze het beste gemaakt worden op projectniveau.

Voor bepaalde bedrijven kan daarnaast alsnog besloten kunnen worden om hen van samenwerking uit te sluiten. Zo had één negatief advies betrekking op een bedrijf dat zich niet committeert aan het Parijsakkoord én medeplichtig is aan schending van mensenrechten.

Het is belangrijk op te merken dat de beraadkamer op voorhand zodanig was opgezet dat specifieke projecten als casussen werden beoordeeld. Daarbij kon een specifieke partner wel in meerdere

casussen terugkomen. Het lag dus buiten de mogelijkheden van de beraadkamer om te onderzoeken of een beoordeling op projectniveau, dan wel op partnerniveau de voorkeur geniet.

Algemene conclusie

Uit de drie initiatieven komt naar voren dat er verschillende opvattingen leven over de vraag of samenwerking met de fossiele brandstofindustrie kan helpen om de energietransitie te versnellen. Er is geen breed gedragen signaal gegeven om op korte termijn geen nieuwe samenwerking aan te gaan, of om huidige samenwerking te stoppen. Het is wel mogelijk bepaalde partners uit te sluiten van samenwerking (zwarte lijst).

Om te bepalen of, en onder welke voorwaarden, een samenwerking gerechtvaardigd is, moet deze worden getoetst. Het gaat daarbij om zowel een toets van de partner als van het specifieke project. Een aanzet voor die twee toetsen wordt gemaakt in respectievelijk aanbeveling 3a en 3b. De kaders waarop zal worden getoetst, moeten regelmatig worden geëvalueerd, vanwege ontwikkelingen in de wereld en voortschrijdend inzicht. Het is verstandig om zowel nieuwe als bestaande structurele⁴ samenwerkingen met het te ontwikkelende afweegkader te beoordelen.

Aanbeveling 3a: Ontwikkel een methode om partners te toetsen

Conclusie per initiatief

Online raadpleging:

Er was geen concrete vraag over een proces om partners te beoordelen, maar in de vrije ruimte werden wel voorwaarden genoemd waaraan partners zouden moeten voldoen, zoals concrete informatie over duurzaamheidsplannen, of een minimum aandeel van de winst of het R&D budget dat in de energietransitie wordt geïnvesteerd.

Dialogen:

Het doel van de open dialogen was niet om in debat te gaan met elkaar over het onderwerp of om een concreet actieplan te ontwikkelen voor het vervolg. Desalniettemin brachten deelnemers soms suggesties in voor het stellen van voorwaarden aan samenwerkingspartners.

Moreel beraad:

Het moreel beraad werd regelmatig bemoeilijkt doordat er onvoldoende informatie beschikbaar was over de duurzaamheidsambities van (mogelijke) samenwerkingspartners, of deze informatie moeilijk te interpreteren was. Het is daarom nodig wetenschappelijk gegronde *due diligence* criteria op te stellen en van elke partner te eisen dat zij transparantie bieden op deze criteria.

Algemene conclusie

Er is behoefte aan een proces om partners te toetsen op hun duurzaamheidsambities, zodat deze informatie gebruikt kan worden om 1) te bepalen of een partner op een zwarte lijst komt en 2) mee te wegen bij het beoordelen van een specifiek project (in het geval dat de partner niet op de zwarte lijst staat); zie 3b.

Het verdient aanbeveling om de criteria hiervoor zo breed op te stellen dat zij voor alle samenwerkingspartners (ook buiten de fossiele brandstofindustrie) kunnen worden gebruikt. Er kan inspiratie worden opgedaan bij bestaande benchmarking-methoden, die o.a. worden gebruikt in de financiële sector om te bepalen of een bedrijf zich aantoonbaar committeert aan het

---

⁴ Onder 'structurele samenwerking' wordt bijvoorbeeld verstaan samenwerking zonder einddatum of periodiek terugkerende samenwerking.

Parijsakkoord en/of voldoet aan Europese *Corporate Sustainability Due Diligence (CSDD)*-regelgeving (CSDD)⁵.

Het gaat hierbij in eerste instantie om (kwantitatief) inzicht in duurzaamheidsambities en –praktijken, maar het is wenselijk om andere moreel relevante criteria mee te nemen (denk aan het beschermen van mensenrechten). Het advies is om niet samen te werken met partners die niet voldoende transparantie bieden om aan de criteria getoetst te kunnen worden.

Acties

	Actiehouder(s)
Onderzoeken welke methoden er bestaan om te bepalen of een bedrijf zich aantoonbaar committeert aan het Parijsakkoord en/of CSDD. Inspiratie: Science Based Target Initiative ⁶	Kernteam
Inventariseren welke afweegkaders er binnen de TU Delft al worden gebruikt (bijvoorbeeld bij CiTG, Geoscience & Engineering)	Kernteam
Onderzoeken of het wenselijk/mogelijk is op nationaal niveau beoordelingscriteria op te stellen voor een zwarte lijst van samenwerkingspartners. Inspiratie: UNL, andere universiteiten (in binnen- en buitenland)	SD? I&IC? Kernteam?
Check op transparantie uitvoeren bij partners met wie wordt samengewerkt	NTB
Implementatieplan opstellen (met daarin: dossiers opstellen per partner, bijwerken met elke nieuwe casus, bepalen wie het gaat monitoren, periodiek evalueren van de zwarte lijst)	Kernteam/I&IC

Aanbeveling 3b: Ontwerp een proces om projecten te beoordelen

Conclusie per initiatief

Online raadpleging:

58% van de deelnemers is er voorstander van om alleen samen te werken als een beoordelingscommissie vindt dat het onderzoek bijdraagt aan de energietransitie. Als belangrijkste reden werd genoemd dat dit ervoor zorgt dat er alleen projecten worden gedaan die de energietransitie versnellen. Er werden ook zorgen geuit (zij het in mindere mate) over de hoeveelheid extra werk dat dit oplevert en de beperking van de academische vrijheid.

Dialogen:

Het doel van de open dialogen was niet om in debat te gaan met elkaar over het onderwerp of om een concreet actieplan te ontwikkelen voor het vervolg. Desalniettemin brachten deelnemers soms suggesties in voor het stellen van voorwaarden aan of anderszins beperken van samenwerkingen.

Moreel beraad:

In het moreel beraad is een aantal morele basisbeginselen geformuleerd die als basis zouden moeten dienen voor een afweegkader om samenwerkingen te beoordelen. Concreet moet per samenwerking bekeken worden welke beginselen geschonden worden als de samenwerking wel/niet doorgaat.

⁵ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/corporate-sustainability-due-diligence_en

⁶ <https://sciencebasedtargets.org/>

Het gaat om de volgende beginselen⁷:

- Grondslagen van de universiteit: het mensenrecht op wetenschap, academische vrijheid, het recht op academisch onderwijs, en de missie van de universiteit (ondertitel van de Strategische Agenda 2024-2030: Impact voor een duurzame samenleving)
- Richtinggevende en begrenzendende beginselen voor samenwerking: een rechtvaardige klimaattransitie (o.a. het recht op een waardig leven voor toekomstige generaties en niet-menselijk leven, het recht op een eerlijke verdeling van klimaatlasten), sociale rechtvaardigheid (fundamentele mensenrechten), en betrouwbare en onafhankelijke wetenschap en onderwijs (recht van burgers op betrouwbare wetenschap over klimaatverandering, autonomie van de universiteit)
- Voorwaardelijke beginselen voor samenwerking: betrouwbare en onafhankelijke wetenschap, due diligence en impact-analyse

In alle casussen werd het voorkomen van medeplichtigheid aan het schenden van beginselen genoemd in de afweging om wel of niet de samenwerking aan te gaan. Dit had het vaakst betrekking op de beginselen rechtvaardige klimaattransitie (schadelijk bedrijfsmodel; onvoldoende overtuigende klimaatplannen) en sociale rechtvaardigheid (mensenrechtenschendingen).

Om de beginselen voor iedere specifieke samenwerking af te wegen, is een moreel beraad nodig. De moreel beraadkamer zou daarom een permanente status moeten krijgen. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om oordeelsvorming over samenwerking onderdeel te maken van het wetenschappelijke werk; dat is passend bij de academische vrijheid en verantwoordelijkheid.

Algemene conclusie

Er is behoefte aan een afweegkader voor het aangaan van nieuwe samenwerkingen en het beoordelen van structurele bestaande samenwerking. Dit kan worden opgesteld op basis van de basisbeginselen die volgen uit het moreel beraad. Er zal ook inspiratie worden opgedaan bij andere universiteiten in binnen- en buitenland (zie Appendix IV voor een overzicht van het huidig beleid van andere Nederlandse universiteiten).

Om een goede balans te houden tussen enerzijds werkdruk en efficiëntie en anderzijds een zorgvuldige beoordeling van nieuwe samenwerking, is het advies een hybride proces in te richten. Onderzoekers en studenten beoordelen zelf of een samenwerking binnen het afweegkader valt. In complexe gevallen leggen ze de casus voor aan een permanente commissie, die deze beoordeelt volgens het model van de moreel beraadkamer. Er komt een beslisboom die helpt bij het bepalen of een samenwerking complex is. Om consistentie te waarborgen, zal er een archief aangelegd moeten worden, zodat vergelijkbare casussen kunnen worden geraadpleegd.

Acties

	Actiehouder(s)
Een proces vormgeven om samenwerkingen met partners uit de fossiele brandstofindustrie te beoordelen, met als basis de beginselen geïdentificeerd in het moreel beraad.	I&IC? Legal? Kernteam?
Organiseren van een centrale moreel beraadkamer voor het beoordelen van complexe casussen	Integrity Office
Aanleggen en onderhouden van een centraal archief voor complexe casussen	Integrity Office
Beoordelingsproces online publiceren	Communicatie
Beoordelingsproces inclusief afweegkader en morele basisbeginselen periodiek evalueren	Kernteam

⁷ Voor verdere toelichting, zie het rapport van het moreel beraad

Aanbeveling 4: Bepaal de rol van de TU Delft in de energietransitie

Conclusie per initiatief

Online raadpleging:

94% van de deelnemers vindt dat de TU Delft een belangrijke rol heeft te vervullen in de energietransitie.

Dialogen:

Tijdens de dialogen werd regelmatig gezegd dat de TU Delft een actieve(re) rol moet hebben in het publieke debat over de energietransitie en andere maatschappelijke vraagstukken, dat de TU Delft als moreel kompas kan dienen voor anderen, en dat de TU Delft zich in een positie bevindt om invloed uit te oefenen op de fossiele brandstofindustrie.

Moreel beraad:

In het moreel beraad wordt samenwerking per casus bekeken. Het risico van deze case-based benadering is dat niet naar systemische onrechtvaardigheden, die ingebakken zitten in de *hydrocarbon economy*, wordt gekeken. Het past niet in de doelstelling van het Moreel Beraad om dit aspect te verdiepen, maar er werd wel aangegeven dat het wenselijk zou zijn om dit in een andere context te bespreken. Als TU Delft wil bijdragen om op de langere termijn (en sneller dan door afwegingen op projectniveau) tot een rechtvaardig (energie)systeem te komen, zal zij hiervoor ruimte moeten maken.

Veel studenten zullen na hun afstuderen werk vinden in de energiesector. Het is van belang om ingenieurs op te leiden die ook in staat zijn "het systeem" te bevragen.

Algemene conclusie

Bijdragen aan de energietransitie reikt verder dan het ontwikkelen van technologie. Door bepaalde samenwerkingen wel of niet aan te gaan, heeft de TU Delft, net als andere universiteiten, invloed op de spelers in het bedrijfsleven die een rol spelen in de (toekomstige) (energie)economie. Dit is een kwestie van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de TU Delft.

Het is daarom aan te bevelen om in bredere context na te denken welke rol de TU Delft in wil nemen in de energietransitie. Wat is de ambitie en wat is de verantwoordelijkheid van de TU Delft op dit vlak? Het gaat hierbij om thema's als de afhankelijkheid van fossiele industriebedrijven, aansporen van samenwerkingspartners om grotere duurzaamheidsambities te stellen, en optrekken met andere universiteiten, kennisinstellingen, en overheidsorganisaties om samen verandering te ontwerpen en bewerkstelligen. Het advies is ook om in onderwijs voldoende aandacht aan de ethiek van klimaatverandering te besteden.

Acties

	Actiehouder(s)
Inventariseren wat er aan klimaatonderwijs/klimaatethiek beschikbaar is en waar behoefte aan is. Zo nodig additioneel aanbod creëren.	Kernteam, afdeling onderwijszaken, onderwijsdirecteuren
Langetermijnvisie maken voor de rol van de TU Delft in de energietransitie (incl. de rol die samenwerking hierbij kan spelen).	Kernteam met hulp van SD
Acties formuleren en uitvoeren op basis van de langetermijnvisie	SD? Communicatie? Public Affairs?

Tot slot – drie belangrijke kanttekeningen

Veel van de acties in dit advies zijn belegd bij een kernteam. Dit team bestaat op dit moment nog niet. Om alle acties naar behoren uit te kunnen voeren, is additionele, toegewijde menskracht nodig. Een structuur zoals ingericht voor kennisveiligheid, met een centraal gecoördineerd team en contactpersonen binnen de faculteiten, zou goed passen.

Aan de acties zijn ook verschillende organisatieonderdelen gekoppeld, die we hier nog niet over hebben benaderd, maar waarvan het ons logisch lijkt dat ze betrokken zijn bij de betreffende actie.

Dit rapport beperkt zich bewust tot de samenwerking met de fossiel brandstofindustrie. Maar de besproken dilemma's gelden net zo goed voor andere samenwerking met derden. Het gaat dan bijvoorbeeld ook om samenwerking met de chemische industrie, defensie, of partijen die zelf intensief met de fossiele brandstofindustrie samenwerken.

Appendix I, II, III – verslagen van de verschillende initiatieven.

Deze verslagen zijn als losse documenten bijgevoegd.

Appendix IV: samenwerkingsbeleid Nederlandse universiteiten (d.d. mei 2024)

Instituut	Status van beleid	Partner criteria	Project criteria	Afweegkader?	www
EUR	In ontwikkeling	In kaart gebracht of huidige samenwerkingspartners positieve of negatieve impact op klimaat hebben	-	-	link
MU	Openbaar	Samenwerking met partijen die de transitie tegenwerken wordt niet langer gesteund, wel open voor samenwerking met partijen die nog onderdeel zijn van het fossiele systeem maar actief werken aan de transitie	-	-	link
RUG	In ontwikkeling	-	-	-	link
RUN	Onbekend	-	-	-	-
TU/e	In ontwikkeling	-	-	-	-
UL	Openbaar	Geen samenwerking met partners uit de fossiele industrie die zich niet aantoonbaar inzetten voor het behalen van de doelen uit het Klimaatakkoord van Parijs.	-	-	link
UT	Openbaar	Nieuwe samenwerkingsovereenkomsten met de fossiele industrie worden alleen aangegaan met die partijen die een substantiële verandering in hun werkwijze laten zien om de transitie van fossiele naar alternatieve, duurzame bronnen te maken	Geen nieuwe onderzoeksprojecten die het gebruik van fossiele grondstoffen stimuleren	Beoordeling door een commissie volgens de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)	link

Instituut	Status van beleid	Partner criteria	Project criteria	Afweegkader?	www
UU	Openbaar		Expertgroep ingesteld die concrete toetsingscriteria voor samenwerkingen met de fossiele industrie zal uitwerken.	Uitgangspunten vastgesteld voor een afweegkader. Toetsingscriteria in ontwikkeling	link
UvA	Openbaar	Geen samenwerking met bedrijven uit de fossiele energiesector, tenzij aan meerdere strenge voorwaarden is voldaan.	Project heeft als expliciet doel bij te dragen aan het behalen van de doelen uit het Parijs-akkoord	Beleidskader "Samenwerking met Derden"	link
UvT	Openbaar	-	Bij elk project wordt afgewogen of het bijdraagt aan de energietransitie, zodat het een daadwerkelijk positieve maatschappelijke impact heeft.		link
VU	Openbaar	Geen nieuwe onderzoekssamenwerkingen met bedrijven uit de fossiele-energiesector, tenzij deze bedrijven zich aantoonbaar binden aan het Klimaatakkoord van Parijs	Richtlijnen voor wat als onderzoekssamenwerking wordt beschouwd	Centrale Commissie Fossilvrij Onderzoek	link
WUR	Openbaar	Check op partner in het beslissingskader		Openbaar beslissingskader	link

Appendix V: team en begeleidingsgroep

Themateam

Doortje Lenders (Integrity Office)
Maaïke Damen (Climate Action Programme, Delft Energy)
Mare Faber (Integrity Office)
Marie Kummerlowe (Climate Action Programme)

In overleg met:

Climate Action Programme – Herman Russchenberg
Delft Energy – Peter Palensky
Integrity Office – Ibo van de Poel

En in samenwerking met:

- Online raadpleging: [Populytics](#)
- Open dialogen: Aafke Fraaije (TBM)
- Moreel beraadkamer: [Governance & Integrity](#)
- Redactioneel advies: Anke Dählmann (CiTG)

Begeleidingsgroep

Andrea Ramirez Ramirez
Behnam Taebi
Femke Vossepoel
Hans Suijkerbuijk
Herman Russchenberg
Ibo van de Poel
Riccardo Riva

Leden moreel beraadkamer

Alexander de Vet
Anke Dählmann
Anne van de Poel
Eveline Holla
Helena Schmidt
Hugo-Pieter Iglesias van Montfort
Meryem Altiner
Sander Otte
Sandra Verhagen
Sebastian Geiger
Thomas Arblaster
Walter Jansen
Doortje Lenders (secretaris)